

Bergen en duinen

In het schitterend gelegen Museum Kranenburgh geniet je van de beroemde schilderijen van de Bergense School, maar ook van hedendaagse kunst, interessante lezingen of leuke workshops. Met een museumcafé, een museumshop met kunstuitleen en KunstenaarsCentrumBergen onder zijn dak én historisch Museum Het Sterkenhuis op loopafstand biedt Kranenburgh voor elk wat wils.

Tekst: Marianne van Gils

Al meer dan een eeuw trekken schilders, dichters en schrijvers naar het Noord-Hollandse dorp Bergen. Bekend zijn vooral de kunstenaars van de Bergense School die

sinds 1910 Amsterdam voor kortere of langere tijd verruilden voor dit rustige, pittoreske dorp. De prachtige natuurlijke omgeving van Bergen en het bijzondere licht langs de Noordzee-

Job Graadt van Roggen
Duinlandschap
Ca 1930
Olieverf op doek
56 x 74,5 cm
Collectie Museum Kranenburgh

kust hadden en hebben nog steeds een grote aantrekkingskracht. Het was voor het eerst dat zoveel kunstenaars tegelijkertijd in Bergen werkten.

De Bergense School

Omstreeks 1915 ontstond rond de Franse schilder Henri le Fauconnier een eigen, herkenbare schilderstijl: de Bergense School. Kunstenaars als Leo Gestel, Dirk Filarski, Arnout Colnot en Matthieu Wiegman schilderden in een kubistisch-expressionistische stijl. In een donker en warm kleurenpalet, met veel contrasten in licht en donker en met krachtige vormen verbeeldde zij hun omgeving. Met name het 17^e eeuwse Oude Hof en zijn bosrijke omgeving is meerdere malen door hen geschilderd. Ook maakten zij dorpsgezichten en uitzichten op de polders in de omgeving van Bergen.

Het duinlandschap komt echter sporadisch voor in hun werk: als zij al duinen schilderden, hadden die veelal een ondergeschikte rol als bescheiden voor- of achtergrond: een koolveld met op de achtergrond een rijtje duinen. Of een gezicht op Alkmaar geschilderd vanaf de binnenduintrand. Ook het strand en de zee hebben deze kunstenaars nauwelijks als onderwerp voor een schilderij genomen.

Job Graadt van Roggen

Toch werden in die periode de duinen rond Bergen wel degelijk getekend en geschilderd. Een decennium eerder dan zijn collega's van de Bergense School vestigde Job Graadt van Roggen zich als een van de eerste kunstenaars in Bergen. Na zijn opleiding aan de Minerva Academie in Groningen en de Rijksacademie in Amsterdam was hij actief als graficus; hij maakte vooral reproductie-etsen van de Haagse School.

In Bergen ging hij zich meer en meer toeleggen op schilderen en aquarellen. Hij trok er graag alleen op uit, wellicht was zijn doofheid hier debet aan, en schilderde veelal in de buitenlucht. Tijdens zijn wandelingen, en ook reizen naar het buitenland, had hij de ezel en schilderspullen bij zich. Graadt van Roggen heeft het **▶**

Job Graadt van Roggen: zonder titel, 1954.
Olieverf en oostindische inkt op papier.
Collectie Museum Kranenburgh

Damlandermolen, Arnout Colnot, Bergen, 1930.
Olieverf op doek.
Collectie Museum Kranenburgh

Matthieu Wiegman, Het Oude Hof, z.j.
Olieverf op doek.
Collectie Museum Kranenburgh, in
langdurige bruikleen van de Rijksdienst
voor het Cultureel Erfgoed

Tuin Museum Kranenburgh. Foto: Luuk Kramer

Zeewind, Job Graadt van Roggen, 1959.
Aquarel op papier
Collectie Museum Kranenburgh

Verbrande Pan, Graadt van Roggen z.j. Krijt op papier
Collectie Museum Kranenburgh

duingebied tussen Bergen en Camperduin talrijke malen weergegeven in schilderijen, etsen en aquarellen.

Bergen aan Zee

In 1906 werd Bergen aan Zee gesticht. Het was een uitbreiding van het al bestaande Bergen. Hier liet Graadt van Roggen in 1911 een zomerhuis bouwen: Noviomagum. Het huis stond aanvankelijk alleen op het duin en bood een prachtig uitzicht op duinen en zee. In die tijd waren de duinen nog open en voornamelijk laag begroeid. Graadt van Roggen was gefascineerd door de blonde duinen van de zeereep en de grote stuifduinen. In de periode 1910 - 1927 maakte hij zijn meest 'blonde' werk. Hij gaf het duinlandschap realistisch maar met veel gevoel weer. In zijn schilderijen en aquarellen komen geen menselijke figuren voor, alle aandacht is voor het zand en de

vegetatie die in allerlei tinten groen en bruin is weergegeven. De kunstenaar woonde veertig jaar in Bergen. Al die jaren heeft hij het duinlandschap geschilderd, het verveelde hem nooit. Hij verbeeldde steeds andere stukjes van het gevarieerde duingebied rondom Bergen of koos een ander standpunt. Collega-kunstenaar Mia van Regteren Altena schreef in 1948 over zijn werk: 'De plastiek van het vaderlandsche duinlandschap levert onbegrensde mogelijkheden van altijd weer nieuwe en andere composities.'

Museum Kranenburgh

Werk van Graadt van Roggen en leden van de Bergense School is te zien in Museum Kranenburgh. De kunst uit de periode voor 1940 vormt het fundament van de collectie van het museum. Vooral werken van de Bergense School maar ook van enkele

voorlopers als Job Graadt van Roggen. In de huidige tentoonstelling *Onder Vrienden. De Bergense School in kaart* (t/m 10 november te zien) wordt duidelijk hoe de kunstenaars in het begin van de vorige eeuw zich in de omgeving van Bergen hebben ondergedompeld en hebben weergegeven. Met topstukken van onder anderen Leo Gestel, Charley Toorop, Dirk Filarski en Job Graadt van Roggen.

Museum Kranenburgh is open van dinsdag t/m zondag, adres: Hoflaan 26
1861 CR Bergen NH
Tel. 072-5898927

Meer info:
www.kranenburgh.nl •

Marianne van Gils is Conservator
van het Museum Kranenburgh